

Απόστολος Νικολάου Πάντος

Το οικογενειακό μας δέντρο

Πήλιο - Αμού Κερκάς - Αλεξάνδρεια - Βασιλεία

Πρόλογος-επιμέλεια

Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη

Basel 2017

Πρόλογος

«Η οικογένεια Πάντου είναι οικογένεια της διασποράς », έτσι αρχίζει ο Απόστολος Πάντος την εξιστόρηση της συγκρότησης και διαδοχής των γενεών στην οικογένειά του, στο πλαίσιο των σχέσεών της και με άλλες οικογένειες και προσωπικότητες της Ελληνικής διασποράς και του ευρύτερου κόσμου.

Κορμός της αφήγησης είναι τα δημογραφικά συμβάντα (γεννήσεις, γάμοι, θάνατοι, γεωγραφικές μετακινήσεις). Αυτά συμπληρώνονται από αναφορές σε οικονομικές, κοινωνικές αλλά και προσωπικές πληροφορίες γύρω από τα πρόσωπα, τα οικογενειακά και επιχειρηματικά δίκτυα, τις ευεργετικές χειρονομίες, καθώς και τις συνθήκες στις οποίες αυτή η παραδειγματική οικογένεια της διασποράς ταξίδεψε μέσα στην ιστορία.

Εύχομαι το παράδειγμα του Απόστολου Ν. Πάντου να το ακολουθήσουν και άλλοι καταθέτοντας αντίστοιχο υλικό, το οποίο μπορεί να αποδειχθεί πολύτιμο τόσο για την επιστήμη της ιστορίας όσο και για την εθνική και κοινωνική μας αυτογνωσία.

*Αθήνα 25 Ιανουαρίου 2017 Ματούλα
Τομαρά-Σιδέρη Καθηγήτρια Παντείου
Πανεπιστημίου*

Η οικογένεια Πάντου είναι οικογένεια της διασποράς. Το 1860 η Θεσσαλία ήταν ακόμη τουρκοκρατούμενη. Δύο αδέρφια Παντέοι, ο Ιωάννης και ο Απόστολος Πάντος του Ρήγα Πάντου, αποφάσισαν να εγκαταλείψουν τη γενέτειρά τους, τη Ζαγορά του Πηλίου και να εγκατασταθούν εις την Άνω Αίγυπτο, στο Αμπού Κερκάς. Εκεί, αφού αγόρασαν ορισμένα κτήματα, άρχισαν να φυτεύουν βαμβάκι, σιτάρι, κριθάρι και ζαχαροκάλαμο. Το 1872 ήρθε και ο τρίτος αδερφός τους, ο Γεώργιος Πάντος, τον οποίο τα άλλα δύο αδέρφια τον έκαναν συνέταιρο. Ο Γεώργιος Πάντος μάλιστα διετέλεσε και Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Μίνιας. Τα τρία αδέρφια συνέχισαν τις φυτείες τους και με τις σοδιές τους κατάφεραν να αγοράσουν κι άλλα κτήματα ούτως ώστε να πολλαπλασιάσουν την παραγωγή. Τα κτήματα αγοράστηκαν σε διάφορα μέρη κοντά στο Αμπού Κερκάς. Ένα από αυτά ήταν σε ένα νησί μέσα στον Νείλο το οποίο λεγόταν Χαρίφ κι εκεί αγοράστηκαν περίπου 300 φεντάνια . Και σε ένα άλλο μέρος που λεγόταν Σεχτιμί και ήταν κοντά στους τάφους των Φαραώ αγοράστηκαν και άλλα κτήματα και συνέχισαν την παραγωγή. Και όλα μαζί, κατάφεραν να αποκτήσουν περίπου 500 φεντάνια και με αυτά συνέχισαν τις εσοδιές τους.

Το 1880 ο Ιωάννης Πάντος αποφάσισε να εγκαταλείψει την Αίγυπτο και να εγκατασταθεί εις τον Βόλο. Ο αδελφός του Απόστολος συνέχισε τις εργασίες του εις την Αίγυπτο μέχρι το 1906. Δύο χρόνια πριν, το 1904 είχε καλέσει τον δευτερότοκο γιό του, τον Νικόλαο Πάντο, στον οποίο έμαθε τη δουλειά και από το 1906 ο ίδιος εγκατεστάθηκε στη Ζαγορά του Πηλίου, όπου πολλές φορές εξελέγη και Κοινοτάρχης.

Ο Νικόλαος Πάντος συνέχισε να καλλιεργεί μόνος τα κτήματα του πατέρα του μέχρι το 1922. Από το 1922 ήρθαν και τα άλλα δύο αδέρφια, ο Κώστας και ο Δημητράκης Πάντος, οι οποίοι ασχολήθηκαν με την προσωπική τους περιουσία βοηθώντας και τον Νικόλα, τον πατέρα μου.

Το 1926, ο Νικόλαος Πάντος- ο οποίος είναι και πατέρας μου- παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Αικατερίνη Νανοπούλου και το 1928 απέκτησαν εμένα, τον μοναχογιό τους, και μου έδωσαν το όνομα του παππού μου. Είμαι ο Απόστολος Νικολάου Πάντος.

Η οικογένεια Πάντου ήταν μία πολυμελής οικογένεια. Ο Ιωάννης Πάντος απέκτησε από την πρώτη του γυναίκα δύο παιδιά, την κόρη του Μαρίκα και τον γιό του Ρήγα . Η Μαρίκα Πάντου γεννήθηκε το 1875, σε νεαρή ηλικία παντρεύτηκε τον κύριο Κουτσαγγέλη και πέθανε το 1965 σε μεγάλη ηλικία. Ο γιός του Ρήγας γεννήθηκε το 1880 και πέθανε το 1953. Μετά τον θάνατο της πρώτης του γυναίκας ο Ιωάννης Πάντος ξαναπαντρεύτηκε και από τον γάμο του αυτόν απέκτησε τον δεύτερο γιό του τον Αλέξανδρο , ο οποίος γεννήθηκε το 1888 και απέθανε το 1936. Ο Αλέξανδρος Πάντος έπασχε από καρδιακή νόσο γι'αυτό και προτίμησε να μην παντρευτεί. Αποφάσισε δε να αφήσει όλη του την περιουσία ούτως ώστε να κτιστεί η Πάντειος Σχολή που αργότερα μετονομάστηκε σε Πάντειο Πανεπιστήμιο ευεργετώντας με τον τρόπο αυτό ολόκληρη την Ελλάδα.

Ο Αλέξανδρος Πάντος, όπως ξέρουμε, εσπούδασε στο Παρίσι Πολιτικός Επιστήμας, Sciences Politiques. Ήρθε λοιπόν στην Ελλάδα μετά που τελείωσε τις σπουδές του και συνάντησε τον πρώτο του εξάδελφο, τον Ρήγα Αποστόλου Πάντο, αδερφό του πατέρα μου, ο οποίος πολιτευόταν και του ανακοίνωσε ότι ήθελε να πολιτευτεί. Ο Ρήγας Πάντος του είπε το εξής «Αλέκο να έχεις υπόψη σου ότι η Ελλάδα δεν είναι Γαλλία. Θα μπλέξεις εδώ και εκτός τούτου θα ξοδέψεις και λεφτά και θα ανακατευτείς με ζούγκλα» Κι έτσι, ο Αλέξανδρος Πάντος άφησε την ιδέα να πολιτευτεί και ασχολήθηκε πλέον με την Πάντειο Σχολή που είχε βάλει στο νου του να την κάνει έχοντας πρότυπο την Sciences Politiques του Παρισιού.

Ο ευεργέτης Αλέξανδρος Πάντος πέθανε στη Γαλλία και τα οστά του μεταφέρθηκαν εις την Ελλάδα και τοποθετήθηκαν μέσα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Βεβαίως όταν ήρθαν τα οστά, όλη η οικογένεια εκλήθη να παρευρεθεί στην τιμητική τελετή πού του έγινε από τις Πρυτανικές Αρχές του Παντείου Πανεπιστημίου. Εγώ προσωπικά δεν επήγα.

Ο Απόστολος Πάντος, αδελφός του Ιωάννη για τον οποίο μόλις μίλησα, απέκτησε πολλά παιδιά. Δώδεκα παιδιά στο σύνολο εκ των οποίων τα τρία πέθαναν σε νεαρά ηλικία. Τα άλλα όμως εννέα παιδιά ζήσανε.

Απ' αυτά τα παιδιά, ο πρωτότοκος γιός ήταν ο Ρήγας Αποστόλου Πάντος ο οποίος γεννήθηκε το 1886, σπούδασε δικηγόρος και σε νεαρή ηλικία παντρεύτηκε την δεσποινίδα Χιώτου. Ο Ρήγας πέθανε το 1935. Ένα χρόνο αργότερα, το 1887, γεννήθηκε ο Νικόλαος Πάντος ο οποίος το 1926 παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Αικατερίνη Νανοπούλου και το 1928 απέκτησαν τον μοναδικό τους γιό, τον Απόστολο Πάντο, για τον οποίο θα μιλήσω προσεχώς. Ο Νικόλαος Πάντος πέθανε το 1946. Η σύζυγός του Αικατερίνη Πάντου γεννήθηκε το 1902 και πέθανε το 1978. Έζησε δηλαδή με τον άντρα της μόλις είκοσι χρόνια, εκ των οποίων δύο-τρία χρόνια

ο πατέρας μου ήταν άρρωστος. Η μητέρα μου λοιπόν έμεινε μόνη της από το 1946 μέχρι τον θάνατό της, ο οποίος επήλθε το 1978. Δηλαδή, με άλλα λόγια, 32 χρόνια μόνη.

Ο τρίτος γιός, ο Ιωάννης Πάντος γεννήθηκε το 1890 και απέθανε το 1956. Ο Ιωάννης Πάντος είχε σπουδάσει ιατρική εις το Πανεπιστήμιο της Ελλάδος και επίσης εις το Βερολίνο και ήταν ο ειδικός γιατρός της Βασιλίσσης Σοφίας, συζύγου του Κωνσταντίνου Γλύξμπουργκ. Να σημειώσουμε εδώ ότι η βασίλισσα Σοφία ήταν η αδερφή του Κάιζερ.

Ο Ιωάννης Πάντος, ως ο γιατρός της οικογενείας Γλύξμπουργκ, ακολούθησε στην εξορία τον Κωνσταντίνο με τη γυναίκα του Σοφία και όταν ο Κωνσταντίνος πέθανε, εκείνος γύρισε στην Ελλάδα και άρχισε να πολιτεύεται χωρίς ποτέ να παντρευτεί. Εξελέγη μάλιστα δυο φορές βουλευτής και συγχρόνως νομάρχης.

Το ίδιο έκανε και ο αδελφός του Ρήγας Πάντος, ο πρωτότοκος γιός, ο οποίος είχε σπουδάσει δικηγόρος και πολιτεύτηκε κι εκείνος. Έκλέχθηκε μάλιστα Βουλευτής. Σημειωτέον ότι όταν κανείς πολιτευόταν εκείνη την εποχή εξόδευε πολλά λεφτά από την προσωπική του περιουσία κι όχι όπως τώρα που γινόμαστε βουλευτές για να γίνουμε πλούσιοι.

Ο Ρήγας και ο Ιωάννης Πάντος λοιπόν πολιτεύθηκαν, ενώ ο τρίτος αδελφός τους, ο Νικόλαος, που όπως είπαμε είναι ο πατέρας μου, μού είχε δώσει την κατάρα του ποτέ να μην πολιτευτώ ούτε ν' ανήκω σε κανένα κόμμα, απογοητευμένος από τα έξοδα που πλήρωναν τα δύο του αδέρφια και ο πατέρας τους ακόμη.

Ο τέταρτος αδερφός ήταν ο Κώστας Πάντος, ο οποίος παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Μαίρη Λιβανού, η οποία είχε συγγένεια με την οικογένεια Βόλτου.

Το επόμενο παιδί ήταν κορίτσι, η Κατίνα, η οποία γεννήθηκε το 1895 και παντρεύτηκε τον κύριο Λούλη που είχε τους αλευρόμυλους εις τον Βόλο. Η Κατίνα Λούλη πέθανε το 1933 κατά τον τοκετό. Αλλά ούτε το παιδί της επέζησε.

Το έκτο παιδί ήταν ο Γεώργιος Πάντος. Γεννημένος το 1897 στη Ζαγορά του Πηλίου ήταν εγκατεστημένος εκεί όπου και παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Ευδοξία Καπετανάκη. Ο Γεώργιος Πάντος πέθανε το 1969. Με την σύζυγό του απέκτησε μία κόρη, την Μάρω, που τελείωσε την Πάντειο Σχολή και παντρεύτηκε τον πολιτικό μηχανικό και στρατηγό Νικόλαο Τράντα. Από τον γάμο τους αυτόν απέκτησαν δύο παιδιά, τον Γεώργιο και την Αλεξάνδρα.

Στη συνέχεια , το 1900 γεννήθηκε το έβδομο παιδί, η Φιλίτσα η οποία παντρεύτηκε τον γιατρό Σωτήρη Τσούκα από τον Βόλο και μαζί του απέκτησε δύο παιδιά : τον Σπύρο και την Κατερίνα. Η Φιλίτσα Τσούκα πέθανε το 1968.

Ο γιός της Σπύρος Τσούκας γεννήθηκε το 1933, σπούδασε εις την Γαλλία - στο Στρασβούργο - ιατρική και στο τέλος ειδικεύτηκε στη χειρουργική. Εξάσκησε το επάγγελμα του γιατρού για ένα χρονικό διάστημα στη Γαλλία και μετά εγκαταστάθηκε στον Βόλο. Με την δεύτερη σύζυγό του απέκτησε τον γιό του Αλέξανδρο, ο οποίος είναι πιλότος στην στρατιωτική αεροπορία των F-16. Ο Σπύρος Τσούκας πέθανε το 2000.

Η κόρη της Κατερίνα Τσούκα γεννήθηκε το 1939 και πέθανε το 1997. Δεν σπούδασε, παντρεύτηκε τον Γερμανό δημοσιογράφο κύριο Ντίνσερ και εγκατεστάθη στην Γερμανία. Η Κατερίνα Ντίνσερ απέκτησε μία θυγατέρα η οποία σπούδασε στην Κολονία και αυτή τη στιγμή είναι εγκατεστημένη στην Αθήνα και μένει μαζί με τον πατέρα της.

Το όγδοο παιδί ήταν η Φόνη , που γεννήθηκε το 1902 και πέθανε το 1955. Η Φόνη παντρεύτηκε τον Γιάννη Ρέτσο ο οποίος είχε εκκοκκιστική μηχανή βάμβακος στο Τούχ. Είχε επίσης και κτήματα εις το Σιμπίν ελ Κανάτερ, κοντά στο Κάιρο. Η Φόνη Ρέτσου δεν απέκτησε παιδιά.

Τέλος, ο Δημητράκης Πάντος, είναι ο Βενιαμίν της οικογενείας. Γεννήθηκε το 1904, για πολλά χρόνια διετέλεσε Υποπρόξενος της Ελληνικής Κοινότητας Μίνιας αμισθί και απέθανε το 1973.

Ο Γεώργιος Πάντος, ο τρίτος αδελφός / συνεταιίρος του Ιωάννη και Απόστολου στην Αίγυπτο, απέκτησε πέντε παιδιά. Ο Ρήγας Γεωργίου Πάντος (πρωτότοκος γιός) γεννήθηκε το 1900, σπούδασε δικηγόρος και εξασκούσε το επάγγελμα στο Κάιρο. Ο Δημήτρης Πάντος ο οποίος γεννήθηκε το 1902, ο Γιάννης Πάντος οποίος γεννήθηκε το 1903, η Μαρίκα Πάντου, μετά κυρία Μαρίκα Παππά, η οποία γεννήθηκε το 1906 και ο Θεμιστοκλής Πάντος ο οποίος γεννήθηκε το 1908.

Ο Γιάννης Πάντος είχε σπουδάσει γεωπόνος και όταν επέστρεψε εις την Αίγυπτο παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Αμαλία Κολοκοτρώνη. Το ζευγάρι αυτό δυστυχώς δεν έμεινε για πολύ μαζί. Έτσι, ο μεν Γιάννης Πάντος πήγε εις το Κόνγκο, όπου βεβαίως αγόρασε και εκεί κτήματα για καλλιέργεια. Η πολιτική όμως κατάσταση της χώρας τον ανάγκασε να φύγει από εκεί.

Όσο για την Αμαλία Κολοκοτρώνη, την πρώην σύζυγό του, μετά τον χωρισμό τους εγκαταστάθηκε εις την Γενεύη της Ελβετίας και έζησε εκεί μέχρι το τέλος της ζωής της, που ήλθε στις 8 Ιουλίου 2001.

Σημειωτέον ότι η κυρία Αμαλία Κολοκοτρώνη ήταν σημαντική γυναίκα με ξεχωριστή κοινωνική δράση. Κοντά στα αδέρφια της που ήταν εφοπλιστές ανέπτυξε και εκείνη σημαντική δραστηριότητα. Ο αδελφός της Μίνως ήταν εγκατεστημένος στο Λονδίνο ενώ ο Σήφης στην Αθήνα. Είχε και μία αδερφή η οποία από τον δεύτερο γάμο της ήταν η Lady Crawford.

Η Αμαλία Κολοκοτρώνη είχε πάρει τον τίτλο της Αρχόντισσας από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Ήταν Πρόεδρος των Ελληνίδων κυριών Γενεύης τουλάχιστον επί 25 χρόνια και είχε διοργανώσει πολλές γιορτές του Πάσχα εις την Γενεύη στις οποίες παρευρίσκοντο πολύ σημαντικά πρόσωπα.

Εγώ, ο γράφων, ο Απόστολος Πάντος, πέρασα τη νεαρά του ηλικία μεταξύ Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου και Αμπού Κερκάς. Το 1934 επήγαμε στο Αμπού Κερκάς, όπου άρχισα να πηγαίνω στο γαλλικό σχολείο στη ζαχαρουργία (περιοχή όπου ευημερούσε η βιομηχανία ζάχαρης) του Αμπού Κερκάς που ήταν μία μεγάλη εταιρεία γαλλική και εκεί ακολούθησα τη Ecole des soeurs (Σχολή Καλογραιών) γαλλικά. Το 1937 έπαθα εξανθηματικό τύφο και αναγκάστηκαν να με φέρουν στην Αλεξάνδρεια για να μη χάσω τη ζωή μου γιατί τότε δεν υπήρχαν ούτε αντιβιοτικά ούτε άλλα τέτοιου είδους φάρμακα. Το 1938 συνέχισα το δημοτικό σχολείο εις την Πατριαρχική Σχολή της Αλεξανδρείας. Το 1940 εγκαταλείψαμε την Αλεξάνδρεια και πήγαμε στην Άνω Αίγυπτο επειδή άρχισε ο πόλεμος, για να αποφύγουμε τους βομβαρδισμούς της Αλεξανδρείας. Εκεί ακολούθησα πάλι το γαλλικό σχολείο ενώ παράλληλα έκανα ιδιωτικά και ελληνικά μαθήματα. Το 1942 λόγω αρρώστιας του πατέρα μου επιστρέψαμε στην Αλεξάνδρεια και ακολούθησα πλέον το Αβερύφειο γυμνάσιο, το οποίο τελείωσα το 1947.

Στο γυμνάσιο, από τη Δευτέρα μέχρι την έκτη τάξη που πήγα, τα πράγματα εξελίχθησαν χωρίς προβλήματα και ήμουν από τους καλούς μαθητές.

Το 1947 στην Αλεξάνδρεια είχε εμφανιστεί χολέρα. Και για να μη χάσω τον καιρό μου, μέχρι το 1948 που έφυγα για τη Γαλλία ακολούθησα το matriculation, δηλαδή το εγγλέζικο γυμνάσιο και πήγα επίσης και στο Lycée Français της Αλεξανδρείας, όπου πήρα το γαλλικό πτυχίο (Brevet superieur français).

Αυτό το έκανα για να είμαι έτοιμος ή να πάω στην Αγγλία να σπουδάσω αφού είχα πάρει το εγγλέζικο απολυτήριο του γυμνασίου ή να πάω στη Γαλλία, που είχα πάρει και το γαλλικό πτυχίο (Brevet superieur français).

Κατά τη διάρκεια του σχολείου, όταν ήμουν στη Δευτέρα γυμνασίου, ο καθηγητής της γυμναστικής μάς έβαλε να τρέξουμε και εκείνη τη φορά εγώ ήρθα δεύτερος. Εκείνη τη στιγμή μου λέει «Εσύ δεν πρόκειται να παίξεις ποδόσφαιρο, θα κάμεις αθλητικά». Και άρχισα, λοιπόν, τα αθλητικά. Το 1944 κατέρριψα την επίδοση των προσκόπων και πήρα το κύπελλο από τον διάδοχο Παύλο, ο οποίος μόλις με είδε με ρωτάει «Δε μου λες παιδί μου, τι συγγένεια έχεις με τον Γιάννη Πάντο» ; Του απαντώ πως «Είναι ο αδερφός του πατέρα μου». Εκείνη τη στιγμή ο διάδοχος με χαίδεψε και μου έδωσε το κύπελλο.

Το 1948 που τελείωσα το γυμνάσιο, ενεγράφημ εις την αθλητική ένωση Ελλήνων Αλεξανδρείας, όπου ήμουν μέλος των αθλητών. Εκεί, σε αγώνισμα έφερα έναν πολύ καλό χρόνο 10 δευτερόλεπτα και 8 δέκατα, όταν ο Harrison Dillard, ο ολυμπιονίκης του 1848 είχε φέρει χρόνο 10,2. Είχα τον τρίτο καλύτερο χρόνο της Αιγύπτου. Τον πρώτο χρόνο είχε κάποιος κύριος Πιλαβίδης με 10,6, ο Ευλογημένος με 10,7 κι εγώ με 10,8.

Με την αθλητική ένωση Ελλήνων Αλεξανδρείας πήραμε μέρος σε πολλές αθλητικές εκδηλώσεις με αντιπάλους αιγυπτίους, πάντα με επιτυχία βέβαια !

Από το 1948 έως το 1949 παρακολούθησα τη Faculté de Sciences στην Τουλούζη και επίσης τα εργαστηριακά εις την Ecole Nationale Supérieure de Toulouse.

Το τέλος του 1949 σημαδέυτηκε με αποτυχία όλων των Ελλήνων εις την Faculté de Sciences. Έτσι λοιπόν ξαναρχίσαμε το 1949 και εν τω μεταξύ κάναμε και την προπαρασκευαστική σχολή στην Ecole Nationale Supérieure de Toulouse για να μπορέσουμε τον επόμενο χρόνο να περάσουμε τον διαγωνισμό προκειμένου να μπορούμε στην πρώτη τάξη του Πολυτεχνείου.

Το 1950 ξαναδώσαμε εξετάσεις για το M.P.C. (Certificat στη Faculté de Sciences) πάλι με αποτυχία. Και τον Οκτώβριο επρόκειτο να δώσουμε εξετάσεις, να περάσουμε τον διαγωνισμό για το Πολυτεχνείο της Τουλούζης. Εν τω μεταξύ η μητέρα μου με ενημερώνει ότι ο ξάδερφος ο οποίος είναι στη Λίλλ πέρασε τη matelem (απολυτήριο γαλλικού γυμνασίου). «Ποια matelem βρε μαμά; Αυτό είναι πολύ κατώτερο απ' αυτά που περνάω εγώ. Άκουσε, δεν πρόκειται αυτή τη στιγμή να περάσω τον διαγωνισμό αν δεν είσαι παρούσα». Εκεί έμενα σε μία οικογένεια Ριγκάγ, οι οποίοι ήτανε βιομήχανοι κατά τη διάρκεια του πολέμου για στολές του στρατού. Η κυρία Ριγκάγ ήταν περίπου 83 ετών με παιδιά περίπου στην ηλικία της μητέρας μου και ακόμα ίσως μεγαλύτερα. Μας είχε, λοιπόν, προσφέρει τη βεράντα της κι είχαμε αγοράσει έναν πίνακα, όπου 4 Έλληνες μελετούσαμε κάθε μέρα από

το πρωί μέχρι το βράδυ και το βράδυ συνεχίζαμε να επαναλαμβάνουμε αυτά που δεν ξέραμε την ημέρα.

Η μητέρα μου κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1950 ήρθε κι εκείνη στην Τουλούζη. Κι εκείνη τη στιγμή η ιδιοκτήτρια της βίλλας όπου έμεινα λέει της μητέρας μου «Καίτη, δε μπορείς να φανταστείς πόσο εργάστηκαν αυτά τα τέσσερα παιδιά». Η μητέρα μου δεν είπε τίποτα. Εν τω μεταξύ δίνουμε εξετάσεις στον διαγωνισμό και με φωνάζει ένας καθηγητής του Πολυτεχνείου και μου λέει «Κύριε Πάντο σας συμβουλεύω να ξαναδώσετε τον διαγωνισμό του χρόνου για να είστε καλύτερα προετοιμασμένος». Εγώ εκείνη τη στιγμή του απαντώ «Ακούστε κύριε καθηγητά, εάν δεν περάσω τον διαγωνισμό φέτος, δεν γίνομαι χημικός μηχανικός».

Τελειώνει ο διαγωνισμός και από τους 72 υποψηφίους που ήταν για την πρώτη χρονιά προσέλαβαν 11. Κι εγώ ήμουν ο έκτος. Ένας άλλος φίλος μου ήταν τέταρτος. Δύο Έλληνες στους έντεκα προσληφθέντες. Πηγαίνω λοιπόν κι εγώ στον καθηγητή και του λέω «Κύριε καθηγητά τι καλύτερα θέλετε από την έκτη θέση, ένας Έλληνας μεταξύ Γάλλων;». Μου λέει «Άκουσε. Στα γραπτά πήραμε 18 και ήσουν ο 17^{ος}, πού να ξέρω εγώ ότι από 17^{ος} θα φτάσεις στην 6^η θέση; Γι' αυτό και σου είπα εφόσον ήξερα ότι θα προσληφθούν μόνο 11, γι' αυτό σου έκαμα αυτή την πρόταση».

Το 1951 απεφάσισα να εγκαταλείψω την Τουλούζη και να πάω εις την Caen, όπου υπήρχε μία ειδικότης πλαστικών. Ενώ η Τουλούζη δεν είχε κάποια όμοια ειδικότητα. Τα πλαστικά τότε ήταν στα σπάργανα. Επήγα λοιπόν εκεί, αλλά έπρεπε να περάσω ξανά εξετάσεις για να μπω στη δεύτερη χρονιά της σχολής. Πέρασα λοιπόν τις εξετάσεις και το 1954 είχα κατοχυρώσει και τα 4 πτυχία (Certificate) για το πανεπιστήμιο και το πολυτεχνείο.

Την τελευταία χρονιά του Πολυτεχνείου είχαμε μία καθηγήτρια για την οργανική χημεία, η οποία λεγότανε Madame Valtere Levi. Η καθηγήτρια αυτή είχε αποκτήσει το prix Nobel της χημείας. Λοιπόν, μου είχε προτείνει να κάνω μαζί της το διδακτορικό μου. Φαίνεται ότι ήμουν καλός μαθητής κοντά της και μου είπε μάλιστα το θέμα, δηλαδή σε τι διδακτορικό θα ασχολιόμουν. Δυστυχώς έφυγα από τη Γαλλία το 1954 και έφθασα στην Ελλάδα. Εκεί, καθώς η μητέρα μου ήταν μόνη, με έκανε να σκεφτώ αν θα έπρεπε να την αφήσω πάλι μόνη και να ξαναπάω να κάνω το διδακτορικό μου ή μήπως έπρεπε να μείνω κοντά της στην Αθήνα. Λοιπόν αποφάσισα να μην ξαναγυρίσω στη Γαλλία, αφήνοντας εκεί και το ποδήλατό μου και το ραδιόφωνό μου και ορισμένα άλλα πράγματα που είχα.

Στην Ελλάδα προσελήφθην εις το Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Εις το εργαστήριο ελέγχου υλικών οδοποιίας και με έστειλαν πολλές φορές εκτός Αθηνών, όπου

βεβαίως περνούσα πολύ ωραία. Αλλά η ζωή του Χημείου εις την Αθήνα δεν ήτανε και τόσο καλή. Υπήρχαν μάλιστα και ορισμένοι τεμπέληδες που όταν πήγαινες συναδελφικά να τους ζητήσεις «Έλα να με βοηθήσεις» σου απαντούσαν «Δε βλέπεις ότι δουλεύω και διαβάζω εφημερίδα;». Αυτή ήταν η κατάσταση της Ελλάδας.

Ο θείος μου, ο Κώστας Νανόπουλος, αδελφός της μητέρας μου, μού είχε προτείνει να συνεργαστώ μαζί του διότι εκείνος ήταν έμπορος χαρτιού αλλά επίσης και Διευθύνων Σύμβουλος της βιομηχανίας χάρτου που ήταν εγκατεστημένη στην Αλεξάνδρεια. Είχε επίσης και δικό του εργοστάσιο μετατροπής χάρτου, κώνους, και άλλα είδη, σελοφάν κλπ.

Σημειωτέον ότι ο θείος μου κύριος Κώστας Νανόπουλος ήταν ένας εξάίρετος έμπορος και επιχειρηματίας. Σκληρός βέβαια, αλλά μου είχε πει «Αμα δε γίνεις σκληρός δε θα πετύχεις στη ζωή σου».

Αγόρασε, λοιπόν, μία μηχανή η οποία ήταν μετατροπής χάρτου και επικαλύψεως του χαρτιού με ειδικά προϊόντα. Και όταν η μηχανή ήρθε στην Αίγυπτο, ήρθε μαζί της και ένας Γερμανός ο οποίος έπρεπε να μας μάθει τον τρόπο αυτής της μετατροπής. Ο Γερμανός λεγότανε Ράινεκε και ήταν ειδικός σε πολλές ξένες χώρες, Ιαπωνία κλπ.

Φθάνοντας στην Αίγυπτο, στις αρχές του 1956, άρχισα βεβαίως να μελετώ όλη τη δουλειά του θείου μου. Το 1956, κατά τον Απρίλιο μήνα, έτυχε να γνωρίσω τη γυναίκα μου σε έναν κινηματογράφο, σε ένα θεωρείο. Εκεί ήταν ο πεθερός μου, η πεθερά μου, η γυναίκα μου και η κυρία Εριφύλλη Καρτάλη. Σημειωτέον ότι ο κύριος Μάνος, ο πατέρας της γυναίκας μου, ήταν πάρα πολύ φίλος με τον Γιώργο Καρτάλη και του κοίταζε αμισθί όλη την περιουσία του που είχε στην Αίγυπτο.

Στο άλλο θεωρείο ήταν ο αδερφός της μητέρας μου, η γυναίκα του, η μητέρα μου κι εγώ. Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος επήγαμε στο κυλικείο του κινηματογράφου να πάρουμε έναν καφέ. Εκεί, λοιπόν, άρχισε μία συζήτηση για τη Ζαγορά και την Τσαγκαράδα και η γυναίκα μου υποστήριξε πάρα πολύ την Τσαγκαράδα. Λογικό, εφόσον ήταν γνωστή του κυρίου Καρτάλη που ήταν από εκεί και εναντίον της Ζαγοράς. Εγώ, εκεί εθίγην γιατί ο πατέρας μου ήταν Ζαγοριανός, βέβαια και η μητέρα μου ήταν Τσαγκαραδιώτισσα, αλλά ο πατέρας μου ήταν Ζαγοριανός και κατά κάποιον τρόπο τα τσουγκρίσαμε λίγο. Την επομένη μέρα με ρωτάν «Τι σκέπτεσαι για τη δεσποινίδα;», «Ποια, αυτή; Δεν είμαστε καλά! Ούτε να την ξαναδώ!»

Πεπρωμένον φυγείν αδύνατον. Την 1^η Ιουλίου του 1956 γιορτάζεται στην Αλεξάνδρεια η γιορτή των ανθεστηρίων. Η γυναίκα μου ήταν μέλος σε ένα Σωματείο που λεγόταν Ελληνική Φιλανθρωπική Αδελφότης Νεανίδων (Ε.Φ.Α.Ν.) και ασχολούνταν με τις νεανίδες που ετοιμάζαν τα ανθεστήρια. Υπήρχε λοιπόν και ένα σταντ, όπου είχε τέσσερις δεσποινίδες και πέρασα από εκεί με κάποιο φίλο μου για να δούμε τι γίνεται. Στα πλαίσια των ανθεστηρίων λοιπόν και για την οικονομική τους ενίσχυση είχε οργανωθεί από την Ε.Φ.Α.Ν. ένα «ψάρεμα». Αγόραζες ένα ψάρι και κάτω από αυτό υπήρχε ένας αριθμός που αντιστοιχούσε σε ένα δώρο. Εγώ εκείνη τη στιγμή ρωτώ τις τέσσερις δεσποινίδες, γνωστές και οι τέσσερις, «Πότε τελειώνει αυτό το ψάρεμα;». Μου λένε ότι κατά τις 8:30 θα έχει τελειώσει και λέω και εγώ « Α, κατά τις 8:15 θα έρθω να ψαρέψω».

Κατά τις 8:15 ήμασταν πάλι με τον φίλο μου σε αυτό το σταντ και αφού αγοράσαμε όλα τα υπόλοιπα ψάρια ρωτήσαμε ποιος θέλει να έρθει μαζί μας να χορέψει. Ήρθαν δύο κοπέλες να χορέψουν μαζί μας και πήγαμε βεβαίως σε ένα ωραίο χορευτικό κέντρο, όπου διασκεδάσαμε μέχρι τις 3 μετά τα μεσάνυχτα. Οι μητέρες μας μάς περιμέναν και οι δύο στο μπαλκόνι.

Μία από αυτές τις δεσποινίδες ήταν βεβαίως και η γυναίκα μου. Εγώ, εν τω μεταξύ... καμία συνάντηση έξω με κοπέλες, δυο-τρεις φορές συναντηθήκαμε μαζί με άλλους φίλους και στο τέλος καταλήξαμε στο τηλέφωνο. Εν τω μεταξύ εγώ κοιτάζα περισσότερο την φίλη της γυναίκας μου, για να δω την αντίδρασή της. Όταν όμως είδα ότι θα την έχανα είπα «Τώρα αυτό δεν γίνεται, πρέπει οπωσδήποτε να αλλάξω τακτική». Και έτσι λοιπόν τη ρώτησα εάν ήθελε να μιλάμε συνέχεια στο τηλέφωνο. Οι συνομιλίες μας βέβαια στο τηλέφωνο κρατούσαν 2 ή 3 ώρες την κάθε φορά. Στο τέλος, 11 Αυγούστου του 1956, αφού τελείωνε η τηλεφωνική μας συνδιάλεξη, τη ρωτώ :«Θα σου κάνω μία ερώτηση, αν μου πεις ναι έχει συνέπειες, αν μου πεις όχι πάλι έχει συνέπειες. Θέλεις να γίνεις γυναίκα μου;». Και μου λέει «ναι». Εκείνη τη στιγμή της λέω « Άκουσε, ο πατέρας σου βρίσκεται εις το εξωτερικό για δουλειά. Στην Αυστρία και στην Ελβετία », γι' αυτό και η δεσποινίς ήρθε να χορέψει, διότι ο πατέρας της ήταν τρομερά αυστηρός άνθρωπος. Λοιπόν, της λέω ότι «Τη μεθεπομένη, 13 Αυγούστου είναι τα γενέθλιά σου . Δε θα σου στείλω ούτε ένα πράσινο φύλλο, διότι η μητέρα σου η οποία είναι εξυπνοτάτη, θα μυριστεί κάτι και δε θέλω να κάνει ένα τηλεγράφημα στον πατέρα σου και να τον φέρει άρον άρον πίσω. Άσ' τον τόν άνθρωπο να έρθει την ώρα που πρόκειται να έρθει και θα πάω να τον δω». «Θα πας», λέει, «μόνος σου» ; «Γιατί», λέω, «η φάτσα μου δε σ' αρέσει»;

Σημειωτέον ότι η μητέρα της φίλης της είχε έναν δύσκολο χαρακτήρα. Αλλά και η μητέρα μου επίσης. Λοιπόν, είπα μέσα μου «Εάν αυτές οι δύο γυναίκες συναντηθούν θα έχουμε προστριβές». Είχα όμως και την ευχή της μητέρας μου, η οποία μου είχε

πει «Κοιτάζεις όλες τις κοπέλες, αυτή την κοπέλα δεν την κοιτάζεις;». Η πεθερά μου ήταν πράος άνθρωπος και πολύ υπομονετικός.

Στο χορευτικό κέντρο μας βγάλανε μία φωτογραφία. Αυτή τη φωτογραφία - η γυναίκα μου στην οποία έδωσα το αρνητικό να το έχει εκείνη- την είχε βάλει σε ένα κάδρο. Όταν ο πατέρας της έφτασε στις 21 Αυγούστου του 1956, είδε τη φωτογραφία και λέει «Ποιος είναι αυτός;». Λέει η γυναίκα μου «Αυτός είναι ο ανιψιός του κυρίου Νανόπουλου». Εν τω μεταξύ λέει στον πατέρα της «Δε μου έφερες κανένα δώρο βρε μπαμπά. Πήγες στην Ελβετία, πήγες και στην Αυστρία, και τίποτε» ; «Παντρέψου εσύ κι εγώ είμαι εδώ» , ήταν η απάντηση του πατέρα της.

Εκείνη τη στιγμή κι εκείνη του λέει, «Έχω δώσει τον λόγο μου».

Και μου τηλεφωνάει η γυναίκα μου (που δεν είχε γίνει ακόμη γυναίκα μου) και μου λέει «Ο πατέρας μου γύρισε». Της απαντώ : «Άκουσε, θέλω να τον δω οπωσδήποτε» και μου δίδει ραντεβού στην τράπεζα για τις 27 Αυγούστου, ημέρα του Αγίου Φανουρίου, διότι είμαι και λίγο θρήσκος.

Για να τον δω, μου άνοιξε ο ίδιος την πόρτα της τραπέζης η οποία εκείνη την ημέρα ήτανε κλειστή και με οδήγησε στο γραφείο του. Εκείνη τη στιγμή μου λέει «Κύριε Πάντο σε τι μπορώ να σας φανώ χρήσιμος;» - Κόκκαλο ο Πάντος!

Δεν τα έχασα όμως και του απαντώ : «Κύριε Μάνο να έχετε υπ' όψιν σας, δε θα γυρίσω γύρω-γύρω από το πιάτο, θα πάω στο κέντρο. Έρχομαι να ζητήσω το χέρι της κόρης σας» - Κόκκαλο ο Μάνος!

«Η κόρη μου έχει...». «Ακούστε κύριε Μάνο, δε με ενδιαφέρει τι έχει η κόρη σας. Εκείνο που με ενδιαφέρει είναι η κόρη σας. Η Αλίκη, το όνομά της». Αφού, λοιπόν, του εξήγησα το τι κερδίζω εις τον θείο μου για να μπορέσω να του πω ότι επιθυμώ να ζήσω τη γυναίκα μου όπως ζούσε κοντά του. Εκείνη τη στιγμή είδε τα χάλια του μισθού που έπαιρνα στον θείο μου και μου είπε ο άνθρωπος ότι «Εγώ θα μπορώ να σας προσφέρω 50 λίρες το μήνα επιπλέον».

Ο θείος μου μού πρόσφερε 35 λίρες, εκ των οποίων τις 25 κάθε μήνα και τις άλλες 10 όποτε του κατέβαινε στο κεφάλι του. Πολλές φορές έκανε και 5 ή 6 μήνες να μου δώσει τις 10 λίρες. Δηλαδή έπαιρνα 50 λίρες όταν δεν χρειαζόμουνα.

Κατά τον Σεπτέμβριο μήνα του 1956, η μητέρα μου εγκαταλείπει την Αλεξάνδρεια και πηγαίνει να κάνει διακοπές εις την Αθήνα. Εκεί συναντάει μία αδερφή της η οποία φαίνεται της πρότεινε «Γιατί ο γιός σου να παντρευτεί εις την Αλεξάνδρεια

και να μην παντρευτεί στην Ελλάδα που θα τον έχεις και πιο κοντά... κλπ, κλπ». Όταν μου το έγραψε αυτό η μητέρα μου έγινα θηρίο και της είπα «Λέγομαι Πάντος, έχω δώσει τον λόγο μου και τον λόγο μου θα τον κρατήσω».

Κηρύσσεται ο πόλεμος το 1956 με τη διώρυγα του Σουέζ, όπου εμπλέκονταν οι Γάλλοι, οι Εβραίοι, οι Εγγλέζοι και οι Αιγύπτιοι. Και η μητέρα μου δε μπορούσε να έρθει εις την Αλεξάνδρεια διότι οι Αιγύπτιοι είχανε τοποθετήσει νάρκες σε όλο το λιμάνι της Αλεξανδρείας. Το σκέφτηκε πολύ λοιπόν η μητέρα μου, κι αφού είδε και αποείδε κατέληξε να έρθει στην Αλεξάνδρεια μέσω Τομπρούκ. Από το Τομπρούκ μου τηλεφωνάει και μου λέει «Είμαι στο Τομπρούκ». Εκείνη τη στιγμή της λέω «Μαμά, δεκτή οπωσδήποτε».

Χρήματα πάνω της δεν είχε. Επήγε λοιπόν σε ένα καφενείο να ρωτήσει ποιος μπορεί να της δώσει ορισμένα χρήματα για να μπορέσει να έρθει ως την Αλεξάνδρεια. Εκείνη τη στιγμή κάποιος Λίβυος της λέει «Δε μου λες, πώς λέγεσαι κοπέλα μου;». Του απαντά «Λέγομαι έτσι κι ο πατέρας μου λέγεται Νανόπουλος». «Ποιός, ο Νικόλας Νανόπουλος;» Λέει η μητέρα μου «ναι». «Τι θέλεις να σου δώσω; 200 λίρες; Ό,τι θέλεις, πάρε και μου τα στέλνεις». Κι έτσι η μητέρα μου κατάφερε να έρθει στην Αλεξάνδρεια εν καιρώ.

Μόλις έφτασε η μητέρα μου ξανά στην Αλεξάνδρεια αποφασίσαμε να κάμουμε τους επίσημους αρραβώνες. Επρόκειτο να τους κάνουμε στις 26 Οκτωβρίου που ήταν η ημέρα των γάμων των πεθερικών μου, αλλά δυστυχώς το κάναμε αργότερα.

Σημειωτέον ότι η γυναίκα μου με αγάπησε εξ αρχής. Εγώ όμως την αγάπησα σιγά – σιγά και της το είπα « κάθε μέρα που περνάει θα σε αγαπώ και περισσότερο». Ήταν μία εξαιρετική κοπέλα.

Στις 6 Ιανουαρίου του 1957, ημέρα των Φώτων, παντρευτήκαμε. Και πήγαμε να κάνουμε το γαμήλιο ταξίδι στην Άνω Αίγυπτο, Λούξορ και Ασουάν, όπου ο θεός μου μας επέτρεψε να κάνουμε γαμήλιο ταξίδι μόνο μία εβδομάδα.

Κατά τας αρχάς του 1957, περίπου κατά τον Μάρτιο-Απρίλιο μήνα, ήρθε ένας Γερμανός ονόματι Ράινκεκε, ειδικός, ο οποίος ήρθε για να μας μάθει την τεχνική μετατροπής του χάρτου. Αυτός ο άνθρωπος ήταν ευχαριστημένος πολύ με το ξενοδοχείο αλλά όχι με το φαγητό και μου λέει ειδικά : «Δε μπορείτε να πείτε κάτι στον θείο σας για το ζήτημα του φαγητού ;». Στο αίτημά του αυτό εγώ τον ησύχασα και του απάντησα : «Βεβαίως, θα ρωτήσω τον θείο μου» ! Επειδή όμως ήξερα την απάντηση που θα έπαιρνα και που δεν θα ήταν άλλη από το: «Δε φτάνει που μας κοστίζει τόσο πολύ αυτός ο άνθρωπος, μας ζητάει και τα ρέστα;», απευθύνθηκα στη

γυναίκα μου και της λέω «Άκουσε Αλίκη, να έχεις υπ' όψιν σου ότι αυτός ο άνθρωπος θα τρώει μεσημέρι, βράδυ κοντά μας. Κάνε τα δυνατά σου».

Και έτσι κι έγινε. Εγώ το έκανα επί σκοπώ αυτό το θέμα διότι είπα «Αν συνδεθώ μαζί του φιλικά, οπωσδήποτε θα μάθω και περισσότερα». Αυτός ο άνθρωπος είχε σπουδάσει ψυχολογία στη Λειψία αλλά επειδή με την ψυχολογία δεν θα μπορούσε να ζήσει, ακολούθησε την επιστήμη του πατέρα του, έμαθε την μετατροπή χάρτου και συνεργάστηκε μαζί του που είχε εργαστήριο ελέγχου υλικών χαρτοποιίας..

Ήταν γνωστός περίπου σε όλο τον κόσμο, ως επίσης και στην σχολή χαρτοποιίας της Γαλλίας, όπου τον γνωρίζανε πάρα πολύ καλά.

Σε μία στιγμή μου λέει «Καταλαβαίνω ότι η ζωή εδώ πέρα δεν θα είναι πολύ ευχάριστη για εσάς, αλλά πρέπει οπωσδήποτε να εργαστείτε, να πάρετε μία πείρα τουλάχιστον τριάμισι ετών. Από κει κι έπειτα εγώ θα είμαι εδώ, θα είμαι κοντά σας».

Ενθουσιάστηκε τόσο πολύ με το φαγητό που έκανε η Αλίκη, που όταν τελείωσε η εκμάθησή μου λέει ειδικά «Αυτό που κάνατε σε μένα εδώ θα σας το δώσω στην ευτυχία σας». Η Αλίκη τότε σκέφτηκε σχολιάζοντας : «Ποιος ξέρει, θα μας στείλει κανένα μπουκάλι ουίσκι και αυτό θα είναι όλο». Και όμως όχι. Αυτός μας έφερε στην Ελβετία.

Η ζωή συνεχίστηκε στο εργοστάσιο του θείου μου επί τριάμισι χρόνια, όπως εξάλλου μου είχε πει ο ειδικός, αλλά με σκληρότητα, με πόνους και μόχθους. Κατά τον Ιούλιο του 1959, μου έκανε μια παρατήρηση ο θείος μου λέγοντάς μου ότι «Εσύ ξέρεις το χαρτί όπως ξέρω εγώ τα Κινέζικα». Εκείνη τη στιγμή λοιπόν του απαντώ «Αν είναι έτσι, χαιρέτε !» και τον εγκατέλειψα. Βεβαίως αυτό του θείου μου δεν του άρεσε καθόλου αλλά είχα αποφασίσει πλέον, μετά από τέτοια σκληράδα, να αποφύγω περισσότερα δεινά.

Συναντήθηκα λοιπόν με αντιπροσώπους της Badische Anilin und Soda Fabrik, μεγάλη εταιρεία γερμανική, της Bayer και της Hoechst, οι οποίοι μου πρότειναν να πάω στη Γερμανία να κάνω ορισμένα stages σε αυτές τις εταιρείες. Υπήρχε και ένας φίλος του πεθερού μου που γνώριζε κάποιον άλλον Γερμανό- Εβραίο, ο οποίος είχε εγκαταλείψει τη Γερμανία λόγω Χίτλερ κι είχε εγκατασταθεί στην Αίγυπτο. Εκείνος ήξερε ένα εργοστάσιο μεγάλο της Γερμανίας, όπου επήγα επίσης να κάνω stage. Το stage στη Γερμανία κράτησε περίπου 4 μήνες. Όταν γύρισα πίσω στην Αίγυπτο, συναντάει η γυναίκα μου Αλίκη τη γυναίκα του θείου μου και της λέει η γυναίκα του θείου μου «Τι θα κάνει τώρα ο Τόλης; Θα συνεχίσει να εργάζεται πάλι στον θείο

του». Εκείνη τη στιγμή η Αλίκη της απαντά «Δεν τον ξέρετε καλά. Δεν πρόκειται να ξαναγυρίσει στον θείο του».

Κάτι φίλοι θέλανε να αγοράσουν ένα εργοστάσιο εγγλέζικης κατασκευής χρωμάτων, Hinshelwood λεγόταν η εταιρεία και ο Εβραίος ιδιοκτήτης της ήθελε να πουλήσει τις μετοχές του. Ορισμένοι Έλληνες που το έμαθαν είπαν : «Αν αγοράσουμε τις μετοχές, θέλουμε να είναι διευθυντής αυτής της εταιρείας ο κύριος Απόστολος Πάντος». Ο εβραίος ιδιοκτήτης της εταιρείας που λεγότανε κύριος Μιζράχι ήταν πάμπλουτος βέβαια, είχε παντρευτεί μάλιστα και μια πάμπλουτη γυναίκα, της οποίας η αδερφή είχε παντρευτεί τον πρωθυπουργό της Γαλλίας τον Mendes -France. Για να καταλάβετε τι είδους σχέσεις δημιουργούσε με τους άλλους ο Μιζράχι, σας λέω ότι μου πρόσφερε τον τετραπλάσιο μισθό από εκείνον που μού έδινε ο θείος μου και επομένως εκείνη τη στιγμή ήμουν πολύ ευχαριστημένος. Είχα μιλήσει όμως και με τον Γερμανό σχετικά με το τι μπορούμε να κάνουμε για να εγκαταλείψουμε την Αίγυπτο, στην οποία μετά τα γεγονότα του 1956, η ζωή των Ευρωπαίων άρχισε να είναι πολύ σκληρή και άδοξη.

Ο Ράινκε άρχισε να ρωτάει και να ψάχνει ορισμένες εταιρείες, όχι μόνο στην Ελβετία αλλά και σε άλλες χώρες για να μπορέσω να φύγω από την Αίγυπτο. Στο τέλος καταλήξαμε σε μία εταιρεία ελβετική όπου έκανα και την πρόταση για να προσληθώ. Όταν ήρθε η θετική απάντηση προσλήψεως είπα στην γυναίκα μου «θα πάω να δω οπωσδήποτε τον κύριο Μιζράχι να τον ρωτήσω πώς βλέπει την απάντηση και τι σκέπτεται». Όμως εκείνη μου απαντάει σχεδόν έντρομη : «Τρελάθηκες; Αυτός θέλει να πουλήσει τις μετοχές του, θα μιλήσεις σ'αυτόν ; θα πας κοντά του;» - «Ναι, της λέω, θα πάω κοντά του».

Και είχα δίκιο. Μόλις πηγαίνω στον κύριο Μιζράχι και του λέω ότι έχω πρόταση για την Ελβετία μου λέει «Άκουσε παιδί μου, είσαι περίπου εγγονός μου (ο ίδιος ήταν τότε 83 ετών) να πας στην Ελβετία και ξέχασε τις μετοχές τις δικές μου, διότι εγώ πουλώ τώρα τις μετοχές μου για να πάω κι εγώ στην Ελβετία».

Μετά τη συμβουλή που μου έδωσε κι ο κύριος Μιζράχι αποφάσισε και η γυναίκα μου να με ακολουθήσει στην Ελβετία, διότι δεν ήθελε να εγκαταλείψει την Αίγυπτο λόγω της φιλίας που είχε με άλλα άτομα εκεί .

Προτού φύγω από την Αίγυπτο ήμασταν σε ένα Club, όπου ήμασταν μαζί με τον πεθερό μου. Με φωνάζει λοιπόν ο πεθερός μου και μου λέει «Μπορώ να σε απασχολήσω για ένα λεπτό;». Μου δείχνει τον ουρανό. Λέω «Τον βλέπω τον ουρανό». Μου λέει : «Άκουσε, σε 3-4 μέρες θα φύγεις με ένα διαβατήριο χωρίς επιστροφή. Επιστροφή θα πει αποτυχία».

Όταν επήγα να αποχαιρετήσω τον θείο μου μου είπε το εξής: «Φεύγεις για την Ελβετία; Θα χωρίσεις, διότι η γυναίκα σου δεν θα έχει εκεί πέρα προσωπικό και χωρίς προσωπικό δε θα μπορεί να ζήσει». Είπα κι εγώ στον θείο μου ότι αν πρόκειται να με χωρίσει για το προσωπικό, να με χωρίσει !

Άλλο περιστατικό που θυμάμαι : Μία φορά επήγα να του πω ότι άκουσε θείε πρέπει να πάρω κάτι περισσότερο απ' αυτό που μου δίνεις. Εκείνη τη στιγμή μου δείχνει ένα δεκάλιρο αιγυπτιακό και μου λέει «Αυτό το καίω, αλλά σε σένα δεν το δίδω».

Ο αδελφός της μητέρας μου Κώστας Νανόπουλος ήταν πολύ σκληρός με το προσωπικό του αλλά πρέπει να πούμε κι κάτι άλλο. Ήταν και σκληρός απέναντι του εαυτού του, διότι εργαζόταν μεταξύ 10-12 ώρες την ημέρα. Ήταν ένας μεγάλος επιχειρηματίας και άνθρωπος του χρήματος.

1^η Μαρτίου του 1960 αποφάσισα πλέον να εγκαταλείψω την Αίγυπτο για να εγκατασταθώ στο Herisau της Ελβετίας. Το Herisau είναι 9 χλμ μακριά από το St. Gallen που είναι μια πόλη με 80.000 κατοίκους. Όταν ήρθα στην Ελβετία ήμουν ο πρώτος Έλληνας στο Herisau. Βεβαίως, αργότερα όταν πολλαπλασιάστηκαν οι Έλληνες στο Herisau ερχότανε τότε τότε ο παπάς και μας έκανε λειτουργία. Και σε μια στιγμή, ο πατήρ Μαντάς, ο οποίος ήταν και ο παπάς που ερχότανε κοντά μας από τη Ζυρίχη πρότεινε εις τον κύριο Γκέρτσο που ήταν εκεί «Να αναθέσουμε στον κύριο Πάντο για να ασχολείται με την εκκλησία της Βορειοανατολικής Ελβετίας».

Εις το Herisau με προσέλαβε μία ελβετική εταιρεία που ήταν κι αυτή ειδική για τη μετατροπή χάρτου. Εκεί ήμουν υπεύθυνος του εργαστηρίου για τον έλεγχο όλης της ποιότητας. Η ζωή σε αυτή την εταιρεία εν συγκρίσει με την Αίγυπτο ήταν πραγματικά παράδεισος. Στην Αίγυπτο εργαζόμασταν όλη την εβδομάδα και μισή Κυριακή. Εις το Herisau η εργασία γινότανε σε πέντε μέρες και όταν υπήρχε ανάγκη δουλεύαμε και μισή μέρα του Σαββάτου. Εις το εργαστήριο ήμουν υπεύθυνος να ετοιμάζω όλες τις συνταγές για την μετατροπή του χάρτου ανάλογα με τις ποιότητες που θέλαμε. Φαίνεται ότι ο ιδιοκτήτης του εργοστασίου και ο διευθυντής του εργοστασίου ήταν ευχαριστημένοι μαζί μου για να μου κάνουν τέτοιες προσφορές. Τον Σεπτέμβριο του 1960 πηγαίνω να πάρω τον μισθό μου και την ώρα που πήγα να πάρω τον μισθό μου βρίσκω μέσα 200 φράγκα παραπάνω. Πηγαίνω λοιπόν στον διευθυντή μου και του λέω «Κάνατε λάθος κύριε διευθυντά, εδώ βρίσκω 200 φράγκα παραπάνω». «Από εδώ και μπρος θα έχετε κάθε μήνα τα 200 φράγκα παραπάνω στο πορτοφόλι σας, μου απάντησε».

Σημειωτέον τώρα για τη γυναίκα μου. Η γυναίκα μου ήρθε στην Ελβετία δύο μήνες αργότερα από εμένα διότι ήταν σε ενδιαφέρουσα κατάσταση και ο γιατρός τής είχε πει ότι εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσε να ταξιδέψει πριν συμπληρώσει τον 7^ο

μήνα. Έτσι, έφτασε στην Ελβετία στα τέλη Απριλίου του 1960. Τον Ιούλιο του 1960 γεννήθηκε ο γιός μου. Ο γιατρός της που ήταν Τούρκος καθηγητής Πανεπιστημίου ονόματι Τοροζαδα, γνωστός ακόμα και στην Ελβετία, ήταν συγγενής του Faruk.

Ο Τοροζαδα δεν ήθελε να αφήσει τη γυναίκα μου να έρθει στην Ελβετία νωρίτερα διότι το 1958, στο τέλος του '58, είχε κάνει μία άσχημη προσγείωση με το αεροπλάνο στην Αθήνα και έχασε το πρώτο της παιδί. Κι εκείνη τη στιγμή είπαμε «Πρέπει να περιμένουμε λίγο πριν να αρχίσουμε να σκεπτόμαστε για άλλο παιδί». Τ Ευρισκόμενος στην Αγγλία το 1959, εκεί έμεινε σε ενδιαφέρουσα κατάσταση και το παιδί μας γεννήθηκε, όπως είπαμε, τον Ιούλιο του 1960.

Όταν γνώρισα τον κύριο Γκέρτσο, ο οποίος ήταν κι αυτός κάποτε Αιγυπτιώτης, μου είπε «Ξέρω ότι η κοινότητα της Αλεξανδρείας είναι πολυπληθής. Μήπως γνωρίζετε κάποιον κύριο Κώστα Νανόπουλο;». «Να σας πω κύριε Γκέρτσο, εξ ακοής». Το είπα αυτό για να μάθω περισσότερα. Κάθε φορά που θα συναντιόμουνα με τον Γκέρτσο η ερώτηση ήταν «Μήπως τον κύριο Νανόπουλο τον ξέρετε;». Μέχρι το τέλος που έφτασε ο κόμπος στο χτένι και του λέω «Ακούστε κύριε Γκέρτσο, ο κύριος Νανόπουλος είναι αδερφός της μητέρας μου και έφυγα από κοντά του με πολύ κακές σχέσεις».

Ο κύριος Γκέρτσος ήταν άνθρωπος πολύ ευκατάστατος διότι είχε αντιπροσωπείες και ειδικά αντιπροσωπείες μηχανών χάρτου, οι οποίες βεβαίως ήταν μεγάλες και ακριβές. Και γνώριζε περισσότερο τον κύριο Νανόπουλο, ο οποίος όταν ερχότανε εις την Ελβετία πάντα θα συναντιότανε με τον κύριο Γκέρτσο.

Ο Νανόπουλος δεν είχε επαφή μαζί μου επί πέντε ολόκληρα χρόνια, όπου ο γιός μου έφτασε να είναι πέντε ετών και μία μέρα παίρνω ένα τηλέφωνο, φαίνεται μιλήσανε μαζί με τον Γκέρτσο, και εκείνη τη στιγμή ήταν η θεία μου η οποία με ζητάει στο τηλέφωνο και αφού μίλησα μαζί της μου λέει «Θέλει να σου μιλήσει ο θείος σου». Όταν μου μίλησε ο θείος μου του λέω «Ακούστε θείε Κώστα θα είναι καλό να έρθετε κοντά μας να δείτε και πού μένουμε». «Όχι» μου είπε «Θα έρθεις εσύ στη Ζυρίχη διότι η γυναίκα μου θα κάνει εγχείρηση». Πράγματι λοιπόν επρόκειτο να κάνει εγχείρηση.

Όταν ήρθαμε στην Ελβετία σκέφτηκα να φέρουμε όλα τα έπιπλά μας που είχαμε στην Αίγυπτο ούτως ώστε η γυναίκα μου να μη βρίσκεται τελείως σε ξένο περιβάλλον. Διότι εγώ μεν εργαζόμουν, εκείνη όμως δεν εργαζότανε.

Όσο ήμουν μόνος εις το Herisau η εταιρεία αποφάσισε να μου πληρώνει το ξενοδοχείο. Μόνο το φαγητό έπρεπε να το πληρώνω εγώ. Όταν η γυναίκα μου

έφτασε στην Ελβετία στο Herisau δεν πληρώναμε ούτε ξενοδοχείο ούτε φαγητό μέχρις ότου αποκτήσαμε τον γιο μας. Όταν αποκτήσαμε τον γιο μας, το δωμάτιο της γυναίκας μου, παρόλο που δεν υπήρχε κανένας Έλληνας, ήταν γεμάτο με λουλούδια.

Επειδή το παιδί μας γεννήθηκε 10 μέρες πιο γρήγορα ή πρόωρα, τη γέννα της γυναίκας μου την περάσαμε μαζί, εκείνη κι εγώ. Οι γονείς μας το μάθανε μετά που γεννήθηκε το παιδί μας. Και η μητέρα μου και τα πεθερικά μου ήρθαν άρον άρον, αφού τους είπαμε ότι γεννήθηκε ο εγγονός τους.

Από τον Ιούλιο του 1960 που ήρθαν τα έπιπλά μας από την Αίγυπτο στην Ελβετία, δεν πλήρωσα επί δύο μήνες ενοίκιο διότι το σπίτι αυτό στο οποίο κατοικούσαμε ανήκε στην εταιρεία.

Η γυναίκα μου ευρισκομένη στην Ελβετία είχε αρχίσει να ζει τη ζωή της Αιγύπτου, δηλαδή να καλεί φίλους, αλλά δεν ξέραμε να μαγειρέψουμε. Λοιπόν στέλναμε τους δίσκους σε ένα εστιατόριο και γυρίζανε γεμάτοι αλλά ο κύριος Πάντος έπρεπε να τα πληρώσει αυτά! Τον πρώτο μήνα δεν είπε τίποτα, το δεύτερο μήνα δεν είπε τίποτα, αλλά τον τρίτο μήνα άρχισε να πονάει η υπόθεσης.

Λοιπόν γυρίζω και λέω στη γυναίκα μου «Άκουσε Αλίκη μου, να έχεις υπ' όψιν σου ότι άμα θέλεις να καλείς ανθρώπους στο σπίτι τότε , ή πρέπει αυτή τη στιγμή να ξαναγυρίσουμε στην Αίγυπτο- πράγμα αδύνατο- ή πρέπει να μην καλείς πλέον κανέναν ή πρέπει να μάθεις να μαγειρεύεις». Έγινε καταπληκτική μαγείρισσα !

Φθάνοντας εις την Ελβετία μιλούσα τέσσερεις γλώσσες: τα γαλλικά, εφόσον είχα σπουδάσει στη Γαλλία, τα αγγλικά, τα αράβικα και τα ελληνικά. Καμία από αυτές τις τέσσερεις γλώσσες δεν ήταν χρήσιμες. Έπρεπε, λοιπόν, να μάθω οπωσδήποτε τη γλώσσα του τόπου, δηλαδή τα Γερμανικά.

Έμαθε και η γυναίκα μου και εγώ τη γερμανική γλώσσα, την οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούσαμε συνέχεια.

Η ζωή μας στο Herisau πήγαινε πολύ καλά. Το 1964 αλλάξαμε διαμέρισμα και πήγαμε σε ένα μεγαλύτερο , πολύ πιο καλό με κεντρική θέρμανση και πολλές διευκολύνσεις.

Το 1969 αποφάσισα να φύγω από το Herisau ούτως ώστε ο γιός μου να πάει σε καλύτερο σχολείο από αυτό που πήγαινε. Αλλά το 1969 ήρθε μία μεγάλη ατυχία στο

σπίτι μας. Η γυναίκα μου είχε πάθει σάρκωμα με πιθανότητα ζωής 10%. Ευτυχώς ο Θεός ήταν μαζί μας και βρέθηκε μέσα στο 10% που ζήσανε.

Για να φύγω από το Herisau έπρεπε να παραμείνω επί 6 μήνες ακόμη από τότε που έδωσα την παραίτησή μου, διότι δεν ήθελαν να με αφήσουν να φύγω.

Εγκατασταθήκαμε λοιπόν εις το Binningen, προάστιο της Βασιλείας και μείναμε σε ένα διαμέρισμα επί τρία χρόνια. Μετά από τρία χρόνια αποφάσισα να κάνουμε τη δική μας βίλλα ούτως ώστε να ζούμε καλύτερα.

Η ζωή κύλισε κανονικά όλα αυτά τα χρόνια ως το 2003. Το 2003 η γυναίκα μου εις την Ελλάδα έπαθε ένα πρόβλημα καρδιακό. Δεν επίστεψε στους γιατρούς της Ελλάδας και δεν πήρε τα φάρμακα που της έδωσαν. Ο γιατρός τής είπε ότι αν δεν πάρει αυτά τα φάρμακα θα έχει πρόβλημα σε πέντε χρόνια. Πράγματι, λοιπόν, ύστερα από 5 χρόνια, το 2008 η γυναίκα μου είχε μία καρδιακή προσβολή με έμφραγμα και νερό εις τους πνεύμονες. Τα κατάφερε κι εκείνη τη φορά και βγήκε πάλι ζωντανή.

Τα ταξίδια που κάναμε όλον αυτόν τον χρόνο που ήμασταν παντρεμένοι ήταν ειδικά στην Ελλάδα διότι είχαμε ένα πρόβλημα με κάποιο κτήμα που μας είχαν κάνει δικαστήριο και αυτό το δικαστήριο κράτησε περίπου είκοσι χρόνια. Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι η προσπάθεια για αυτό το κτήμα μας έτρωγε όλες τις καλές ευκαιρίες να κάνουμε άλλα ταξίδια. Ευτυχώς το 2006 είχαμε πλέον κερδίσει όλες τις δίκες και το 2006 καταφέραμε να πουλήσουμε αυτό το κτήμα και ησυχάσαμε.

Μόλις πουλήθηκε το κτήμα αμέσως κάναμε ένα ταξίδι στη Μάλτα και μετά ορισμένα ταξίδια στην Αίγυπτο και το 2007 κάναμε ένα ταξίδι στη Ρωσία, όπου περάσαμε πάρα πολύ ωραία επί 15 μέρες μέσα σε ένα πλοίο, ποταμόπλοιο, το οποίο μας έφερε από τη Μόσχα μέχρι την Αγία Πετρούπολη βλέποντας όλα αυτά τα αξιοθέατα με το πλοίο.

Δεν ξεχάσαμε ποτέ την επίσκεψη στην Μόσχα και επίσης την επίσκεψη στην Αγία Πετρούπολη, η οποία είναι μία καταπληκτική πόλις με παλάτια κλπ. κλπ.

Το 2009 και 2010 ήταν τα δύο τελευταία ταξίδια που κάναμε στην Ελλάδα μαζί με τη γυναίκα μου. Το 2011 έκανα κι εγώ μία εγχείρηση στην σπονδυλική στήλη για να καλυτερέψω τη βιάδισή μου και το 2012 έκανα κι άλλη εγχείρηση στον μηρό.

Η γυναίκα μου, η Αλίκη μου, πέθανε τον Οκτώβριο του 2013.

Αυτή εν ολίγοις είναι η ζωή μου.

Από το 2013 μέχρι τώρα ζω βέβαια μόνος μου.

Στιγμιότυπα της ζωής και άλλα περιστατικά με τον θείο μου

Όταν πήγα στη Ζυρίχη με ρώτησε (ο θείος μου) πού θα συναντηθούμε και του λέω «θα συναντηθούμε στην εκκλησία».

Ήξερα ότι στην εκκλησία θα είναι ο κύριος Γκέρτσος με τη γυναίκα του και ασφαλώς και ο θείος μου μαζί με τη γυναίκα του. Λοιπόν όταν πήγα στην εκκλησία, στέλνω τον γιό μου ν' ανάψει ένα κερί μπροστά από τον θείο μου και τον κύριο Γκέρτσο. Και ο κύριος Γκέρτσος έκανε σημάδι εις τον θείο μου ότι αυτός ήταν ο μικρανεψιός του.

Οι σχέσεις με τον θείο μου και τη θεία μου εξελίχθηκαν κανονικά και καλυτέρευσαν πάρα πολύ.

Το 1968 ο θείος μου ήρθε εις τη Ζυρίχη και μας κάλεσε ,την Αλίκη και εμένα , σε ένα εστιατόριο που τον είχα πάει όταν είχαμε συναντηθεί για πρώτη φορά στην Ελβετία και ήθελε να ξαναπάμε εκεί. Ήταν ένα εστιατόριο πάνω στη λίμνη. Εκείνη την ημέρα ο θείος μου κάλεσε κι άλλα άτομα στο τραπέζι και διέθεσε 800 ελβετικά φράγκα. Φαίνεται είχε τύψεις- δεν ξέρω γιατί- και άρχισε να κλαίει με λυγμούς. Μάλιστα, σε μια στιγμή γυρίζει και μου λέει «Σου φέρθηκα πάρα πολύ σκληρά αλλά το έκανα για το καλό σου». Βέβαια αυτό μπορεί να το πάρει κανείς όπως θέλει αλλά η γυναίκα μου μού είπε «Βεβαίως και το έκανε για το καλό σου γιατί αλλιώς πώς θα ερχόσουν στην Ελβετία;».

Λοιπόν, όταν μου είπε αυτό, του λέω το εξής : «Ακούστε θείε, το αμαρτάνειν είναι ανθρώπινο, το ομολογείν όμως θείον! Ας πάρουμε ένα σφουγγάρι κι ας τα σβήσουμε όλα».

Δεν αμφιβάλλω ότι ο κύριος Γκέρτσος θα του είχε πεί ορισμένα καλά λόγια για μένα. Και στο κάτω- κάτω της γραφής, χωρίς γλώσσα, χωρίς τίποτα και να αρχίσει κανείς από την Αίγυπτο στην Ελβετία, δεν ήτανε και πάρα πολύ εύκολο.

Σημειωτέον ότι ο κύριος Γκέρτσος ήταν και Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος εις τη Ζυρίχη, αμισθί. Εις την Ζυρίχη υπήρχε ελληνική Κοινότητα, όπου βεβαίως με τη γνωριμία του κυρίου Γκέρτσου, έγινα κι εγώ μέλος της Κοινότητος και του Συμβουλίου. Μέλος της έγινε και η Αλίκη.

Τον κύριο Γκέρτσο τον γνώριζα πολύ καλά. Μάλιστα μία φορά είχε έρθει κοντά του ο Κωνσταντίνος Καραμανλής μαζί με τον υπουργό εξωτερικών της Ελλάδος, τον κύριο Παναγιώτη Πιπινέλη, και ήμουν κι εγώ παρών σε αυτή την εκδήλωση.

Λίγα λόγια τώρα για την οικογένεια του γιού μου, Νικολάου του Αποστόλη Πάντου

Ο Νικόλαος Αποστόλου Πάντος, είναι ο γιός μου. Αφού τελείωσε το γυμνάσιο ασχολήθηκε με την Πληροφορική και εργάζεται ακόμα σε αυτόν τον κλάδο. Παντρεύτηκε το 1990 μία κοπέλα Ελβετογερμανίδα ονόματι Iris Swerger, με την οποία το 1991 απέκτησε μία κόρη, την Μελίνα, η οποία αυτή τη στιγμή είναι 25 ετών. Αφού χώρισε την πρώτη του γυναίκα, το 2002 ξαναπαντρεύτηκε την Ελληνίδα Όλγα Παπαοικονόμου, με την οποία το 2007 απέκτησε έναν γιό, τον Αλέξανδρο, που σήμερα είναι 9 ετών.

Λίγα λόγια τώρα για την οικογένεια της γυναίκας μου Αλίκης Μάνου

Η οικογένεια Μάνου ήταν από τη Δρόβιανη της Βορείου Ηπείρου. Ο Γεώργιος Μάνος, ο παππούς της γυναίκας μου και πατέρας του Αλεξάνδρου Μάνου, του πεθερού μου, παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Δρόσσου, έφυγαν από τη Δρόβιανη και το 1905 κατεβήκανε στην Αίγυπτο. Ο πεθερός μου ήταν τότε μόλις πέντε ετών και εγκαταστάθηκαν εις το Σουέζ. Εκεί, ο Γεώργιος Μάνος ασχολήθηκε με το εμπόριο στο κανάλι του Σουέζ. Ο παππούς της γυναίκας μου, Γεώργιος Μάνος, πέθανε στο Σουέζ το 1922.

Ο Αλέξανδρος Μάνος είχε γεννηθεί το 1900 στην Δρόβιανη και πέθανε το 1973 στην Αθήνα. Εν τω μεταξύ, από το 1905 μέχρι το 1963 ζούσε στην Αλεξάνδρεια και εργαζόταν εις την τράπεζα, όπου έφτασε εις τον βαθμό του διευθυντού. Απέκτησε την κόρη του Αλίκη, η οποία γεννήθηκε το 1931 και πέθανε τον Οκτώβριο του 2013.

Από τη μεριά του πατέρα της Αλίκης, ο Αλέξανδρος Μάνος συγγενεύει με την Ασπασία Μάνου, η οποία παντρεύτηκε τον Βασιλέα Αλέξανδρο Γλύξμπουργκ της

Ελλάδος. Ο βασιλεύς Αλέξανδρος Γλύξμπουργκ με την Ασπασία Μάνου απέκτησαν μία κόρη, την Αλεξάνδρα Γλύξμπουργκ, η οποία παντρεύτηκε τον βασιλέα Πέτρο της Γιουγκοσλαβίας. Δυστυχώς η ζωή τους δεν ήταν και πολύ καλή. Ήταν δυστυχής. Είναι γνωστό ότι ο βασιλεύς Αλέξανδρος Γλύξμπουργκ δαγκώθηκε από έναν πίθηκο κι αυτό τον έφερε στον θάνατο δυστυχώς. Διότι αν ο Αλέξανδρος ζούσε, η Ελλάς θα είχε άλλη ιστορία. Τα κατάφερε να είναι μαζί με τον Βενιζέλο, οπότε ένας πολύ καλός πρωθυπουργός και ένας βασιλέας θα μπορούσαν να κάνουν θαύματα.

Λίγα λόγια τώρα για την οικογένεια Νανοπούλου

Ο Νικόλαος Γ. Νανόπουλος γεννήθηκε το 1865 στην Τσαγκαράδα του Πηλίου. Το 1880, σε ηλικία 15 ετών, κατέβηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου όπου και εργάστηκε στο χαρτοπωλείο Δροσοπούλου. Όταν αποσύρθηκε ο ιδιοκτήτης του καταστήματος, ανέλαβε εκείνος τη διεύθυνσή του σε συνεργασία με τον συντοπίτη του Κωνσταντίνο Κουταρέλλη, από την Δράκεια του Πηλίου. Μαζί ίδρυσαν την Εταιρεία «Νανόπουλος & Κουταρέλλης», η οποία λειτούργησε μέχρι το 1890.

Στη συνέχεια, μαζί με τον αδελφό του Πέτρο ίδρυσαν καινούργια Εταιρεία με την επωνυμία «Αδελφοί Γ. Νανοπούλου». Το 1906, μετά τον θάνατο του Πέτρου, συνέχισε μόνος τις εργασίες της Εταιρείας, η οποία λειτούργησε μέχρι το 1927, έτος που επήλθε ο δικός του θάνατος στο Βερολίνο.

Ο Νικόλαος Νανόπουλος ασχολήθηκε με το εμπόριο βιβλίων, γραφικής ύλης, καπνού και σιγαρέτων. Διακρίθηκε για την τιμιότητά του, την διορατικότητά του και την ασίγαστη δραστηριότητά του. Ήταν άνθρωπος με προσανατολισμό σε πράξεις ευποίας. Στην Τσαγκαράδα ανέλαβε εξ ολοκλήρου την χρηματοδότηση για την κατασκευή του Υδραγωγείου των Αγίων Ταξιαρχών. Ανέλαβε επίσης την κατασκευή του δρόμου που ενώνει την Τσαγκαράδα με τις Μηλίες. Μέγιστο όμως έργο του, είναι η ίδρυση της «Νανοπουλείου Σχολής», στην Τσαγκαράδα. Η ίδρυση της «Νανοπουλείου Σχολής» έγινε το 1909 στην ιδιαίτερη πατρίδα του και αποδεικνύει το ενδιαφέρον του για τα γράμματα και για την μόρφωση των συντοπιτών του. Εξελέγη πολλές φορές Σύμβουλος της Κοινότητας Αλεξανδρείας και διετέλεσε κατ' επανάληψη Έφορος στην Κοινοτική εκκλησία του Ευαγγελισμού. Για το σύνολο των ευεργετικών του πράξεων η Κοινότητα Αλεξανδρείας του απένειμε τον Σταυρό των Ιπποτών του Τάγματος Γεωργίου Α΄.

Ο Νικόλαος Νανόπουλος παντρεύτηκε την δεσποινίδα Όλγα Καρμίρη από την Τσαγκαράδα και μαζί της απέκτησε εννέα παιδιά. Εκ των οποίων τα έξι είναι εν ζωή. Τα τρία άλλα παιδιά του πέθαναν σε πολύ μικρή ηλικία. Ο Γιωργάκης και ο Δημήτρης ήταν 2-3 ετών όταν έφυγαν από την ζωή ενώ ο τρίτος ήταν ο Πέτρος. Ο Πέτρος γεννήθηκε το 1907 και σε μικρή ηλικία έπαθε πλευρίτιδα για την οποία

χειρουργήθηκε αργότερα εις την Ελβετία, εις την Γενεύη. Η εγχείριση δυστυχώς δεν πέτυχε διότι κανονικώς εχόντων των πραγμάτων, έπρεπε να χειρουργηθεί κατά το 1912, αλλά λόγω του πολέμου, ο πατέρας του αποφάσισε να τον εγχειρίσουν εις την Ελβετία. Και δυστυχώς, επειδή καθυστέρησε η εγχείριση το παιδί έπαθε μόλυνση και έχασε τη ζωή του. Πέθανε το 1919.

Ο Καθηγητής μάλιστα που χειρούργησε τον Πέτρο αρνήθηκε να λάβει αμοιβή. Έτσι, φανερά συγκινημένη η κυρία Νανοπούλου την αμοιβή που προοριζόταν για τον γιατρό την πρόσφερε εις την εκκλησία της Λοζάνης.

Έζησαν λοιπόν πέντε κόρες κι ένας γιός. Πρώτη ήταν η μητέρα μου, Αικατερίνη, η οποία γεννήθηκε το 1902. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1906, γεννήθηκε η Αλίκη, δεύτερη κόρη -αδελφή της Αικατερίνης- η οποία παντρεύτηκε τον Δημήτριο Χριστοδούλου. Ο Δημήτριος Χριστοδούλου ήταν πρώτος εξαδέλφος του πατέρα μου, δηλαδή δύο αδερφές παντρεύτηκαν δύο εξαδέλφια. Η θεία μου Αλίκη με τον σύζυγό της απέκτησε το 1933 μία κόρη στην οποία έδωσαν το όνομα Θεσσαλία και την φώναζαν Λία. Η Θεσσαλία/Λία αφού τελείωσε το γυμνάσιο εις τον Βόλο, παντρεύτηκε στην Αθήνα τον κύριο Κωνσταντίνο Θεμελή που είχε γεννηθεί το 1920 και πέθανε το 1984. Ο Κωνσταντίνος Θεμελής προερχόταν από οικογένεια στρατιωτικών. Ήταν ανιψιός του ναυάρχου Ιωάννη Τούμπα και του αδελφού του στρατηγού Τούμπα. Δηλαδή, η μητέρα του Κωνσταντίνου Θεμελή ήταν αδελφή των δύο άλλων αδελφών, του ναυάρχου και του στρατηγού Τούμπα, που ανέφερα.

Ο ναύαρχος Ιωάννης Τούμπας (1907 – 1995) ήταν αρχηγός του ελληνικού στόλου στη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Κάποτε μάλιστα ήταν Κυβερνήτης του Αντιτορπλικού ΑΔΡΙΑΣ, το οποίο κτύπησε σε μία νάρκη και τότε ο Κώστας Θεμελής πληγώθηκε τόσο άσχημα που τον θεωρήσανε νεκρό. Αλλά δεν είχε πεθάνει. Από τον πόνο φώναζε και στο τέλος τον καταλάβανε και τον βάλανε αλλού.

Τελικά , ο ναύαρχος Ιωάννης Τούμπας κατάφερε να φέρει τον ΑΔΡΙΑ από εκεί που τον χτύπησε η νάρκη, σημείο που βρίσκονταν κοντά στα τουρκικά ύδατα, εις την Αλεξάνδρεια. Στις 6 Δεκεμβρίου 1943, ανήμερα του Αγίου Νικολάου - του Αγίου της θάλασσας - όταν το ΑΔΡΙΑΣ εισήλθε θριαμβευτικά στην Αλεξάνδρεια, καταλαβαίνετε τι έγινε εκεί !

Ο ανιψιός του, Κωνσταντίνος Θεμελής, είχε τότε το βαθμό του υποπλοιάρχου του πολεμικού ναυτικού και λόγω του τραυματισμού που είχε πάθει έφυγε από το ναυτικό αλλά έπαιρνε τον βαθμό κάθε φορά των συμφοιτητών του και έφτασε εις τον βαθμό του ναυάρχου, χωρίς όμως να είναι εις το ναυτικό. Το 1952 παντρεύτηκε τη δεσποινίδα Θεσσαλία/Λία Χριστοδούλου και το 1953 εγκατέλειψαν την Ελλάδα

και εγκαταστάθηκαν εις τη Νότιο Αφρική. Η εξαδέλφη μου Θεσσαλία/Λία, από το 1953 μέχρι τώρα που ζει, είναι στη Νότιο Αφρική και ασχολείται με εμπορικά και αντιπροσωπείες.

Ο Κωνσταντίνος και η Θεσσαλία/Λία Θεμελή, το 1965 απέκτησαν έναν γιό, τον Αντώνη Θεμελή, ο οποίος γεννήθηκε βέβαια στη Νότιο Αφρική, έκανε τη νεαρά του ηλικία εκεί και μετά ασχολήθηκε με την Πληροφορική. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται εγκατεστημένος στην Αμερική και συγκεκριμένα στη Βοστώνη μαζί με τη γυναίκα του, η οποία είναι Νοτιοαφρικάννα και αποκτήσανε τρία αγόρια.

Τελικά, η μητέρα της Θεσσαλίας/Λίας και θεία μου Αλίκη Χριστοδούλου χώρισε τον εξάδελφο του πατέρα μου και παντρεύτηκε αργότερα τον Βασίλη Πεζούλα ο οποίος ήταν οδοντίατρος. Απέκτησαν το 1939 τον Δημήτριο Πεζούλα, ο οποίος σπούδασε οδοντίατρος στο Νανσύ και ασκεί αυτή τη στιγμή την οδοντιατρική εις την Αθήνα.

Ο Κώστας Νανόπουλος γεννήθηκε το 1909 και απέθανε το 1993. Παντρεύτηκε την δεσποινίδα Ρέα Καντακουζηνού, άτομο με μεγάλη ευγένεια ψυχής, η οποία πέθανε το 2016 σε ηλικία 95 ετών. Απέκτησαν τρία παιδιά. 1) Την Μελίνα, η οποία γεννήθηκε το 1949 και αφού τελείωσε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, παντρεύτηκε τον Πολιτικό Μηχανικό με ειδίκευση στην οδοποιία, Κωνσταντίνο Ζέκκο. Απέκτησαν δύο παιδιά, τον Μιχάλη και την Ρέα. 2) Τον Νικόλαο, ο οποίος γεννήθηκε το 1952, σπούδασε Ηλεκτρολόγος Μηχανολόγος στη Μασαχουσέτη, Σχολή Διευθυντών στο Φοντενεμπλό και οικονομολογικά στο Λονδίνο. Για μεγάλο διάστημα διετέλεσε Διευθύνων Σύμβουλος της Eurobank ενώ είναι παντρεμένος με την αρχιτέκτονα Γεωργία (Τζίνα) Παπαιωάννου. Απέκτησαν τρία παιδιά, τον Κωνσταντίνο, τον Ανδρέα και τον Στέφανο. 3) Την Ήβη, η οποία αφού σπούδασε αρχιτεκτονική στο Παρίσι, παντρεύτηκε τον αρχιτέκτονα Ευθύμιο Παπαγιάννη και διατηρούν στην Αθήνα Αρχιτεκτονικό γραφείο.

«Γεννήθηκα στην Τσαγκαράδα και την αγαπώ. Έφυγα όμως πολύ μικρός από την Ελλάδα και έζησα με τους γονείς μου στην Αίγυπτο. Ο πατέρας μου ήταν έμπορος χαρτιού και εγώ μετά από πολλούς κόπους κατάφερα να φτιάξω χαρτοβιομηχανία στην Αίγυπτο», μας λέει ο ίδιος στην εφημερίδα Μεσημβρινή, στις 4 Νοέμβρη 1988.

Ο Κώστας Νανόπουλος διετέλεσε για πολλά χρόνια Αντιπρόεδρος της Κοινότητας Αλεξανδρείας και Πρόεδρος του Ελληνικού Εμπορικού Επιμελητηρίου Αλεξανδρείας.

Μετά την επικράτηση του Νάσερ και τις εθνικοποιήσεις που εκείνος επέβαλε, ο Κώστας Νανόπουλος επέστρεψε στην Ελλάδα όπου ίδρυσε στην Αθήνα δική του εργοληπτική Εταιρεία.

Προσανατολισμένος και ο ίδιος σε πράξεις ευποιίας , όπως ο πατέρας του, έκανε μεγάλη χρηματική δωρεά στην ιδιαίτερη πατρίδα του την Τσαγκαράδα, για να κτιστεί συγκρότημα προκειμένου να στεγάσει το Αγροτικό Ιατρείο του χωριού, το Φαρμακείο, το γραφείο των ΕΛΤΑ και το γραφείο της Κοινότητας.

Το 1912 γεννήθηκε η Αντιγόνη, τρίτη κόρη – αδελφή της Αικατερίνης-(της μητέρας μου),η οποία παντρεύτηκε δύο φορές. Στον πρώτο της γάμο με τον Γεράσιμο Πανά, απέτυχε. Στον δεύτερο παντρεύτηκε τον Παγή Νταλιάνη, Λιμενάρχη Πειραιώς.

Το 1913 γεννήθηκαν οι δίδυμες κόρες Ισμήνη και Έλλη, αδελφές της μητέρας μου Αικατερίνης Νανοπούλου/Πάντου. Η Ισμήνη παντρεύτηκε το 1951 τον Παναγιώτη Αξιώτη και το 1952 απέκτησαν τον γιό τους Γεώργιο που σπούδασε στη Λυών Χημικός Μηχανικός (Docteur d' Etat) . Ο Γεώργιος Αξιώτης παντρεύτηκε την Στέλλα Ιωαννίδου η οποία επίσης είναι Χημικός Μηχανικός (Docteur d' Etat).

Η Έλλη παντρεύτηκε το 1952 τον Αναστάσιο Σουλαντίκα . Το 1953 απέκτησαν τον γιό τους Ιωάννη ο οποίος σπούδασε Αρχιτέκτων στην Ιταλία (Bologna) και έχει παντρευτεί την Ιωάννα Συφαλάκη. Μαζί απέκτησαν δύο κόρες, την Ιωσηφίνα και την Ελληνάνα.

19 Ιανουαρίου 2017

Απόστολος Νικολάου Πάντος

Binningen – Basel

Ελβετία